

Sel. 4. 41

THESES PHILOSOPHICÆ, & ex iis illatæ Conclusiones:

QVAS,

AVSPICE ET PROPITIO DEO,

Præsidente GVIL. CRAGIO, propugnaturi sunt Adolescentes Magisterii candidati, e Scholis EDINBURGI Philosophicis hac vice emittendi triginta tres, quorum nomina sequens indicabit pagina.

*Disputabuntur EDINBURGI die Luna 3. Kal. Augusti,
à septima matutina usque ad duodecimam: & ab hora prima post
meridianam usque ad vespertinum: in Aede
Sacra Regij Collegij.*

Apud Henricum Chartesii. 1599

Nomina Adolescentum Magi-

sterij candidatorum Edinburgi ex Scholis Philosophi-
cis hac vice emittendorum.

Adamus Andersonus.
Alexander Ælefius.
Alexander Michael.
Andreas Hammiltonius.
Archibaldus Gibsonius.
Colinus Ramifæus.
Dauid Hopæus.
Dauid Rögerus.
Georgius Duglassius.
Georgius Duglassius.
Gilbertus Quhytlaus.
Guilielmus Balfurius.
Guilielmus Litillus.
Guilielmus Maxuallius.
Guilielmus Naperus.
Guilielmus Schaw.
Henricus Sterlinus.

Henricus Stuartus.
Iacobus Baxterus.
Iacobus Brunus.
Iacobus Gall.
Iacobus Hartus
Iacobus King.
Iacobus Laufonius.
Iacobus Scotus.
Iacobus Valefius.
Iohannes Haliday.
Iohannes Henrifonus.
Iohannes Russellus
Robertus Farquardus.
Robertus Setonius.
Samuel Sinclarus.
Thomas Iohnstonus.

Theses Logicæ.

1. **S**CIENTIAS versari in cognoscendis ijs, quæ iam sunt : artes verò spectare eorum generationem & effectiōem, quæ nondum quidem sunt, sed à nobis libere operantibus produci possunt, testatur Aristoteles 2. Poster. Analyt. cap. 19. Et 6. Ethic. Nicomach. cap. 4.

App. Propterea, tum in rerum considerationum, tum in finis & scopi conditione, Logica artibus similior est quàm scientijs.

2. Intellectiva anima in sua operatione nullo utitur organo corporeo, sed eius operatio in ipsa manet, sine communicatione cum corpore: unde Platonis illud, τὸ νοῦν οὐκ ἔχει τὸν σώματος ὄργανον, de sola anima intellectiva verum putavit Aristoteles 3. lib. de anima, cap. 4.

1. Ex quo manifestum euadit, Logicæ operationem verè immanentem esse, & liberam ab omni materia, siue organi, siue recipientis habeatur ratio.

2. Non immeritò igitur hoc discrimine Logicam ab artibus distinguimus, quo Aristoteles usus est in artibus à natura distinguendis *μετὰ φυσικῶν*. lib. 2. cap. 1.

3. Tria sunt problematum genera, quæ sub Philosophicæ considerationem cadunt: quædam per se actionem respiciunt, & ad Practicam Philosophiam pertinent: alia propter se ipsa cognoscenda proponuntur, ita ut in eorum cognitione acquiescamus, & ad Philosophiam spectant Contemplatiuam: alia denique, nec per se actionem respiciunt, nec propter se cognitu digna sunt, sed instrumenta sunt, quibus ad suum finem, tum Practicæ, tum Contemplatiuæ utitur Philosophia, qualia sunt problemata logica, 1. lib. Topic. Cap. 9.

Quamuis igitur Logicam, neque Contemplatiuæ, neque Practicæ Philosophiæ partem statuamus, consideratione tamen Philosophicæ dignam censemus, quòd instrumenta ad utramque Philosophiæ partem necessaria subministrer.

4. Logica Philosophia duo suppeditat instrumenta tertie mentis operationi, hoc est, rationis discursui, respondentiæ, Syllogismum & Ordinem, quæ ad se inuicem necessariam non habent relationem.

1. Syllogismus igitur & Ordo sunt in Logica instrumenta resolutione prima, & vltima compositione, ad quæ referuntur

A. 1.

cætera

THESES LOGICÆ.

cætera, quæcunque in Logicis sunt explicata.

2. Primæ itaq; species subiecti Logicę sunt Syllogism^o & Ordo
 5. *Quemadmodum ab unitate subiecti Scientia una constituitur: ita ab unitate finis, qui in Operatricibus disciplinis subiecti munere fungitur, pendet unitas disciplina Operatricis.*

Ergo, vt Logicę disciplinæ sua constet vnitas, Syllogismo & Ordini, in quibus fabricandis exercetur, vnum commune genus esse debet.

6. *Argo, hoc est, Logica instrumentum ad rationis discursum expoliendum comparatum, ut patet ex definitione Syllogismi, 1. lib. Prior. Analyt. cap. 1. est genus commune Ordini & Syllogismo.*

1. Concludimus igitur Instrumentum Logicum adæquatum totius Logicæ subiectum esse.

2. Rectè itaque definiuerimus Logicam, *ἡν δὲ διακρίνουσι τὰς τῶν ὀργάνων λογικῶν, vel, ad imitationem definitionis Dialecticæ, quæ 1. lib. Top. cap. 1. assignatur, καὶ δὲ οὐκ ἔστιν ἡ δὲ διακρίνουσι τὰς τῶν ὀργάνων λογικῶν.*

7. *Tradituro Logicam perfectam, primum qua Ordini & forma syllogistica communitur: deinde, quæ utriusque propria sunt, se præbeat considerandi.*

1. Cum igitur res Categoricæ, Nomen, Verbum, Enunciatio, non magis respiciant formam syllogisticam vt materia per eam informanda, quàm formam ordinis nomine significatam; rectè de his, utpote communibus, primum egit Philosophus, libro Categoriarum & *ἡν δὲ διακρίνουσι τὰς τῶν ὀργάνων λογικῶν*, deinde de proprijs Syllogismo, libris sequentibus, & proprijs Ordini, vt videtur, nouem *Μεθυστικῶν* libris, quos testatur Diogenes Laërtius ab Aristotele conscriptos.

2. Partes itaque Logicæ duæ sunt, Communis, de materia Logici instrumenti in genere: Propria, de speciebus ipsius, Syllogismo & Ordine, si Logicam quis quærat absolutam.

1. lib. Top. cap. 4. *ἡν δὲ διακρίνουσι τὰς τῶν ὀργάνων λογικῶν, καὶ δὲ οὐκ ἔστιν ἡ δὲ διακρίνουσι τὰς τῶν ὀργάνων λογικῶν. Πᾶσα δὲ κατηγορία ἢ τῶν ἀποδεχόμενα, ἢ τῶν οὐκ ἀποδεχόμενα, ἢ τῶν ἀποδεχόμενα, ἢ τῶν οὐκ ἀποδεχόμενα. Postea cap. 9. καὶ τὸ ἀποδεχόμενον τὸ ἡν δὲ διακρίνουσι τὰς τῶν ὀργάνων λογικῶν.*

8. *Si fiat resolutio Syllogismi ad eum modum, quo Aristoteles Dialecticum Syllogismum resoluit, ea desinet in Categorijs, τῇ δὲ ἀποδοτῇ ἔχεται.*

1. Ergo Categoricæ sunt *καὶ τὰς τῶν ὀργάνων λογικῶν.*

2. Vnde perspicuum est Aristotelem in parte Logicæ communis, in qua primum Categorias, deinde nomē & verbum, denique

THESES LOGICÆ.

tias, earumque accidentia, utpote quæ à rudioribus facilis intelliguntur, in Categorijs exposuerit Arist. simplices tamen substantias & earum accidentia è Categorijs non censuit exterminandas.

2. Vnde liquet decem summa entium genera non esse genera Philosophica, quæ propriè vniuoca dici solent, neque significare singula aliquam unam naturam, quæ eadem, seclusa mentis operatione, per se conueniat suppositis.

14. Cum enunciationes ex verbis (ut vocantur) adiectiuis equipolleant enunciationibus in eis rebus quibus copulantur, in quas committantur, res eadem quæ in illis verbo adiectiuo significabatur, in his per participium aut nomen exprimitur.

Verbum igitur [est] quando tertio loco adijcitur non est, hoc est, rem certam aliquam non significat, tantum quædam rem, quæ non est.

15. In enunciationibus quæ notant unionem essentialem predicati cum subiecto, aut omnino in enunciationibus æternæ veritatis, non restringitur conuenientia attributi cum subiecto ad tempus aliquod certum aut definitum.

1. In ejusmodi igitur enunciatis, quod verbi vicem gerit, attributum tantum cum subiecto copulat.

2. Verbum igitur fungens officio verbi non tantum significationem, sed etiam temporis adsignificationem, in enunciatione, manente vi copulandi, potest deponere.

16. Ut affirmans est ea omnis enunciatio, in qua attributum cum subiecto componitur: ita negans est, in qua compositio vel copulatio attributi cum subiecto tollitur.

1. Apposita igitur copulæ particula negatiua [NON] negantem, non infinitam enunciationem efficit.

2. Ergo in nulla enunciatione verbum, suo fungens officio, infinitari potest.

3. Attributum igitur a verbo distinguendum est.

4. Falluntur itaque qui sub appellationibus nominis & verbi, enunciationis subiectum & attributum ab Aristotele putant definiri.

17. Cum oratio una & eadem, per se & absolute considerata, enunciatio, quantum ad syllogismum refertur, & ante conclusionem ponitur, propositio dicatur: quæ extra syllogismum enunciatio affirmatio est, eadem est in syllogismo propositio affirmata, quæ extra syllogismum negatio, eadem in syllogismo propositio negata est.

THESES LOGICÆ.

1. Quoties ergo in syllogismo copulæ alicuius propositionis, vel verbo fungenti officio verbi, additur particula negatiua, attributum a subiecto remoueri, non de eo infinitatum affirmari, certum est.
2. Ex minore igitur negata in prima figura, adeoque ex omnibus negantibus, aliquid colligi posse affirmamus.
18. *In sola prima figura cernitur dicti de omni & de nullo vis & efficacia, quæ in reliquis figuris non est ita perspicua.*
1. Maior igitur syllogismorum primæ figuræ semper vniuersalis esse debet, minor semper affirmans.
2. Per accidens igitur, & quia negans æquipollet affirmatæ ex attributo infinito, ex minore negante in prima figura syllogismus constituitur.
19. *Quamuis alia omnes argumentandi rationes, Enthymemata, Inductiones, Exempla, vi formæ quam actu habent nihil concludant, quæ tamen vim syllogisticam potestate continent, virtute formæ syllogisticæ, ad quam reduci possunt, aliquam videntur inferendi vim ac necessitatem obtinere.*
1. *Ενθύμημα* igitur, quando (vt ait Aristoteles) *ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν τῶν ὑποκείμενων λαμβάνεται*, Inductio imperfecta, & Exemplum, ad illustrandum quidem valent, ad aliquid autem probandum, aut ex necessitate colligendum, adhiberi non debent.
2. Quibus ergo sine reprehensione vitur Rhetor, ab iis tanquā imbellibus & illegitimis armis abstinere debet Dialectic⁹.
20. *Quod vniuersaliter de communi aliqua natura prædicatur, id prius secundum naturam inesse communi natura, deinde per eam inferioribus speciebus, aut individuis.*
1. Syllogismus itaque secundum naturam formatus, & seruans rectum ordinem prædicationis terminorum, probaret prædicatum inesse inferioribus per communem naturam tanquam medium.
2. Inductionem igitur non præcedit necessariò Syllogismus, cuius maius extremum de medio per minus extremum cõcludendum est; sed Inductio, ad probandum maius extremum inesse illi, quod secundum terminorum naturam est medium, sumit pro medio quod naturali ordine minus extremum est.
21. *Ea accidentia omnia, ac sola possunt demonstrari, quorum certa aliqua causa & reciproca assignari potest, quæ posita in subiecto ponuntur, sublata auferuntur.*

THESES LOGICÆ.

1. Quare demonstratio non tantum est accidentium, quæ pro-
manant à natura subiecti, eoq; à subiecto penitus insepara-
bilia, ipsum perpetuò comitantur, sed etiam eorum, quæ ad
subiectum comparata, *ut dicitur in metaphysica, nonnullæ, nempe, ad* immò raro
contingentia dici possunt.
2. Non ergo requiritur in omni demonstratione, ut omnes tres
termini æquales sint, & reciproci: sed sufficit affectionis de-
monstrandæ & mediæ reciprocatio.

23. *Αποδείξις ὅτι, ἔστιν τὸ πρῶτον μέγα τοῦ ἀπὸ τοῦ διδόντος ἐκείνου, τὸ δὲ ἰσχυρὸν τὸ μέγα, ἀπὸ τοῦ ἐξ
ἐκείνου δὲ πρῶτου, ὃ μέγα ἐστὶν τοῦ συμμετρουμένου. Et paulò post, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ ἐξ ἐκείνου
τὸ πρῶτον μέγα τὸ πρῶτον.*

Ergo si demonstrationis minor mediata, non fuerit anteq̃ de-
monstrationem ex principijs primis & medio vacantibus
cognita, quum scientiam non pariat, Abductio, non de-
monstratio dicenda est.

23. *Principia ex quibus construenda est demonstratio, & per qua ducimur in
cognitionem conclusionum, firmitus & certius præcognosci debent, quàm cō-
clusiones, ut habet Arist. 1. Poster. cap. 2.*

1. Propter hæc non tantum in confusè, ut conclusiones, sed di-
stinctè, & quàm perfectè fieri potest, ante demonstrationem
præcognoscenda sunt.

2. Quæ igitur propositio demonstrationis mediata est, ea ante
demonstrationem per suam causam demonstranda est, ut
per quædam vera & prima, ut ait Arist. 1. lib. Top. cap. 1.
cognitionis suæ principium consequatur.

24. *Confuse, leniter, & ex accidenti tantum, eff. etus est nobis cognitus ante de-
monstrationem, quando absque cognitione cause ipsam esse nouimus.*

1. Hinc fit, ut confusa sit & indistincta omnis illa causæ cogni-
tio, quam per demonstrationem in ab effectu comparamus

2. Idcirco, demonstrata per effectum causa, non statim ad effe-
ctum per causam demonstrandum regredimur, sed interce-
dit media mentis disquisitio, qua ex confusa pedetentim
ducimur in distinctam causæ cognitionem.

3. Ex quo liquet tria ista in regressu requiri, demonstrationem
in, mediam mentis meditationem, & in siue causæ demō-
strationem.

25. *Affectionem in, demum verè in cognoscimus, quando causam nouimus
propter quam ipsa est.*

THESES PHYSICÆ.

1. Vna igitur & eadem demonstratio, quam *syn* vocant, utrunque notum facit, & quod sit, & propter quid sit affectio.
2. Falluntur itaque, qui demonstrationem propter quid distinctam esse ab ea quam potissimam vocant, quæ *syn* simul & *propter quid* notificat, aliamque demonstrationis speciem constituere arbitrantur.

26. Ἡ Διαλεκτικὴ ὅτι τὸ διαλεκτικὸν λαβεῖν παρ' ὅτι σαφίεται διὰ τῶν κατὰ, ἢ ἀν' ἀλλήλους, ἢ φανόμενος ἰ-
 ληχες, ἢ διαλεκτικῶς, ἢ φανόμενος διαλεκτικῶς. 1. lib. Sophist cap. 9.

Vnde et inquit, tractatum de Sophistico Syllogismo, quo Aristoteles, ne specie veritatis decipiamur, retia sophistica explicauit, quæ verè Dialectica nuncuntur argumenta, ad Dialecticam pertinere eiusque partibus annumerandum.

Theses Physicæ.

- I. **M**odus considerandi, neque de re considerata à priori demonstratur, neque eam excedit, aut coarctat: de iura eam ea equalis ambitus & reciprocos, ad eius considerationem coarctandam apponitur.

Quare non minus errant, qui, dum rem consideratam & modum considerandi exprimere volunt, corpus mobile à Physiologo considerari putant, quàm qui ens mobile, substantias naturales, aut aliud quidpiam, præter corpus naturale, subjectum statuunt naturalis Philosophiæ.

2. *Affectiones specierum propriae de genere communi demonstrari nequeunt,
& quae communem generis subiecti naturam insequuntur de speciebus non
nisi sophisticè demonstrantur,*

- I. Subiectum igitur scientiæ plenè explicari non potest, nisi præter proprias specierum naturas, quibus inter se differunt, etiam communis generis, in quo conveniunt, natura cognoscatur; deque ea communes affectiones eam insequentes, per suas causas demonstrètur.

2. Itaque Physiologus, cui negotium est, ut ait Arist. 1. lib. de Celo cap. 1. περί σμματα καὶ μεθ' αὐτῶν καὶ τὰ ὅσα τινὰ πάθη, καὶ τὰς αἰτίας, καὶ περὶ τὰς ἀρχαί, σφαιρῶν τοιαύτης εἰσὶν ἱστοί, debet subalternorum generum ac specierum, a corpore usque ad individua in Categoria substantiæ, naturas & accidentia explicare.

3. Non obscure colligendum reliquit *Aristoteles*, cap. 5. lib. 1. *metaphysicorum*. *ut generationis terminum à quo, ita corruptionis terminum ad quem, esse privationem.*

1. Vnde 876

THESES PHYSICÆ.

1. Vnde privationem Physicam duplicem colligimus, unam quæ formam antecedit, alteram formæ succedentem, in quam quasi abit forma recedens.
2. Non est igitur cum omni privatione Physica coniuncta ad formam, cuius est priuatio proxima, potentia.
3. Binæ igitur singulis formis opponuntur priuationes, una quæ in materia formam præcedit: altera quæ recedentem subsequitur.
4. *Privationem quæ formam antecedit definimus, absentiam formæ, cum proxima potentia ad eam: priuationem verò quæ formam subsequitur describimus, absentiam formæ, quæ ultimo in materia interijt.*
 1. Habet igitur non solum priuatio præcedens, sed etiam subsequens, comitem aliquam formam substantialem.
 2. Vt igitur Aristoteles eam, ita nos hanc, iure merito ^{nos idcirco} appellamus.
5. *In omni mutatione substantiali, forma interitura comitem habet privationē formæ introducendæ, cui suum nomen communicat: formam verò producit comitatur, ab ea denominata, priuatio formæ quæ interijt.*
 1. Quare mutationis cuiusq; substantialis terminus uterque, & priuatio est, & formæ, & entis, & non entis rationem habet
 2. Propterea omnis in substantijs mutatio, eadem numero, & ortus est, & interitus.
6. *Motum circularem, quem ab intelligentijs cieri voluit Philosophus, non minus calorem naturalem, quàm elementis motum rectum probavit 1. lib. de Calo cap. 5.*
 1. Ergo motus etiam ille, qui ab externo est agente, cuius passivum principium est internum, naturalis est dicendus.
 2. Quare in quibusdam natura est principium motus passivum tantum: ideoque in definitione naturæ, ^{quæ passivæ naturæ} indistinctè, vel passivum, vel etiam activum interpretamur.
7. *Non quilibet motus cuiuslibet corpori naturalis est.*
 1. Principium itaq; motus passivum, quod natura dicitur, coarctatum est ad motum quendam statutum, qui solus rei naturalis est, non liberum, & ad omnes, etiam contrarios motus, æquè propensum.
 2. Quemadmodum igitur materiam Calis per se actuatam naturam dicimus: ita in inferioribus, materiam per se naturam esse inficiamur.

THESES PHYSICÆ.

[illegible]

8. In terra concanitatibus, atque hiatis (qua nutu Conditoris, homini & alijs animantibus commodum habitacionis locum providentis, existere) tota aquarum vis recepta est: adeoque, ut ait Aristoteles, ἡ τῆς τῆς γῆς ὕδατος πᾶσι τοῖς ζῴοντι παρὰ τοὺς ποταμούς.

I. Vnde primum concludimus, Terram & Aquam unum constituere globum, etsi non perfectè rotundum, qualem geometrica requirit accuratio.

2. Subnectimus præterea, errorem non ferendum errare eos, qui Aquam Terra, adeoque omne elementum, eo quod continenter sinu quasi complectitur, decuplo majus autumât, & huius sui erroris Aristotelem opificem asseuerant.

9, *Materia prima, etsi sit aeterna, non potest tamen sine omni forma substanti-
ali subsistere.*

1. Ergo necesse est una forma materiam deferente alia adueniat.

2. Itaque materia prima, non tantum causa est cur omnino esse possit generatio: sed etiam, cur ista ortus & interitus vicissitudo possit esse perpetua.

10. *Anima, cum sit formarum nobilissima, ideoque nobiliorem requirat materiam, non inheret immediatè in prima materia, sed in materia formata formamissionis, eaque diuersa in diuersis corporis animati partibus,*

i. Ergo post recessum animæ, qui interitus est viventis, remanet in prima materia forma millionis.

2. Philosophus igitur ortum definiens totius mutationem, non significat omnes substantiales partes nulla servata interire, sed corporis naturalis vult tolli integritatem, quæ vel unius partis substantialis interitu destruitur, sicut sublata unitate ternarius.

11. Et si materia prima sit subiectum omnium formarum, tum substantialium, tum accidentalium: non tamen recipit accidentia quæ in eam introducuntur, nisi forma substantiali, tanquam conditione necessaria, mediante.

Vnde alteratio nō fit in nuda & informi materia, sed in materia forma aliqua substantiali informata.

2. *Forma per quam fit accretio, fluentibus ingit, ac consumptis ab inuito calore materie partibus, non fluit: sed in remanentibus integra manet, & ex ijs ad partes materie renovatas extenditur.*

THESES PHYSICÆ.

Quare non immeritò dicitur animam vegetantem ita in materia existere, vt quodammodo libera sit a nexu materię & possit a partibus suę materię separari: quod clarè testantur verba Philosophi 5, cap. lib. 1. de Ortu *οὐδὲς ἐστὶν αἶψας διαιρετὸν τὸ ἐν ὅλῳ ὄντι*

13. *Qualitates contraria circa vnum & idem subiectum versantur, ut ubi vna est actus, ibi necesse sit alteram esse potestate.*

Ergo, vt patiens tale est potestate, quale agens est actus: ita e converso, agens tale potestate, quale patiens est actus.

14. *Necessariū est vt id quod est potentia tale (de qualitatibus alteratricibus est sermo) patiatur ab eo quod est actus tale, si illi adiungatur, vt testatur Arist. 7, cap. lib. 1. de Ortu, τὸ ἐν ἑνὶ μέρει διαφέρει εἶναι, παρὲντος τοῦ διαμετρικοῦ ἢ πλεονάζοντος, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας.*

Agens itaque propriè dictum, cum patiente in communi materia conueniens, dum agit, a patiente vicissim patitur.

15. *Forma manente, res manet, intereunte interit.*

Ergo elementorum formę nec penitus intereunt, nec integre omnino manent in misto: sed manent aliqui gradus formarum, aliis destructis, adeoque intereuntibus secundum perfectiones suas elementis.

16. *Mista ex elementis ita componuntur, ut eadem maneat materia, coenuntibus formis in unam misti formam, & qualitatibus pugnantibus in unam propriam misti qualitatem.*

1. Formę igitur mistorum inanimatorum non sunt re distinctę a formis elementorum, vt iis sint superadditę: sed in vnā misti formam migrarunt quatuor elementorum formę per mitionem.

2. Ergo formę mistorum inanimatorum *ἀκίνητοι* cum prima materia copulantur.

17. *Παρεχλυντὶς δὲ ἔστι τὸ περὶ τῶν ἡμῶν ἢ τὰ περὶ τῶν ζώων ἀπὸ τῶν ἐν τῷ αἵματι ὡς αὐτὸς δὲ ἓμι μετὰ τὸ σπέρμα, ὅτι τὸ τῶν ἡμῶν, ἢ τῶν ζώων ἐστὶν ἐν τῇ ἀρχῇ μὲν, καὶ ἔπειτα ἐν αἵματι, καὶ δὲ τὸ σπέρμα.*

Itaque, non tantum ex scripto Dei verbo, sed etiam ex Aristotelis Philosophia colligimus, non actu existere (ut quidam opinione metiuntur) in eodem homine tres animas, vegetatiuam, sensitiuam, & rationalem: sed unam tantum, intellectiuam, quę vires habet sensitivę & vegetatiuę.

18. *Oculi animalium quę noctu vident, vim habent, tum agendi & illuminandi obiectum, tum etiam patiendi ab obiecto illuminato, eiusque speciem recipiendi.*

THESES SPHERICÆ.

Nemini igitur mirum videri debet, eundem intellectum facultate, tū agendi, tum patiendi, instructum, *παθητικὸν* dici, qua recipit species intelligibiles, *νοητικὸν* verò, quatenus res potentia intelligibiles suo lumine efficit actu intelligantur.

19. *Mens quamdiu est in corpore nihil intelligit sine Phantasia, quæ obiecta suppeditat, & phantasmata subministrat intelligenda: ut testis est Philosophus 3. lib. de Anima cap. 7. ἡ δὲ νοῦς οὐκ ἔστιν ἐν τῷ σώματι ὡς ἐν τῷ σώματι. Item τὰ ἐν τῷ σώματι οὐκ ἔστιν ἐν τῷ σώματι ὡς ἐν τῷ σώματι.*

1. Vnde efficitur, post separationem animæ a corpore, non esse eandem, sed longè aliam intelligendi rationem.

2. Cum itaque ait Philosophus, *ὁ δὲ νοῦς οὐκ ἔστιν ἐν τῷ σώματι ὡς ἐν τῷ σώματι* non simpliciter negat menti a corpore separatæ cognitionem, sed eam tantum cognoscendi rationem, quæ sit per Phantasiam.

Theses Sphæricæ.

Τὰντοι ὅτι τὸ μέτρον τῆς γῆς ἡ τὸ πᾶν. 4. lib. de Cælo cap. 4.

1. **G**lobus ex Terra & Aqua conflatus, pro centro habet in profunditate Terræ centrum vniuersi, equaliter à Cælo undique remotum, quod centrum gravitatis à Philosophis appellatur, ad quod omnia grania per naturam tendunt, nisi ab externo aliquo impediuntur.

Vnde manifestum est, si ducantur lineæ rectæ a centro Terræ ad Meridianum, arcus maximi circuli terrestris & Meridiani inter rectas comprehensos similes inter sese esse, eandem ad totas circumferentias, quarum sunt arcus, habere rationem.

2. *Aqua superficies rotundior est superficie Terræ: verum propter instabilitatem mensura Geometrica ei accommodari nequeunt. Terra verò superficies stabilis quidem ac firma est, propter multos tamen montes, scopulos, concavitates, & que valles non est perfectè spherica.*

1. Quamuis igitur omnes rationes, quibus summi Philosophi ambitum Terræ inuestigarunt, Geometricis ac firmissimis demonstrationibus innituntur, nulla tamen ratione ad amissum observari potest quanta portio globi Terrestris vni in Cælo gradui respondeat.

2. Nemini igitur mirum videatur, tantos Philosophos & artifices

THESES SPHÆRICÆ,

ces in quantitate terreni orbis determinanda, tantopere inter se discrepare, vt veteribus, quos secutus est Arist. sub finem 2. lib. de Cælo, stadijs definiatur 400000. Hipparcho 277000. Eratostheni 252000. Ptolomæo 180000. Alfragano 163200.

5. *Propinquitat Solis existentis in Capricorno, vt experientia compertum est, nihil impedit quò minus habitabilis sit Australis pars Zona Torrida, in qua ad angulos rectos Solares radij reflectuntur.*

Neque satis verisimile videtur, quod a multis dici solet, Zonam temperatam australem, si quæ ibi terra sit, propter nimiam Solis in Perigæo propinquitatem inhabitabilem esse.

7. *Omnes circuli maximi in Sphæra sese mutuò secant in duas partes aequales axiom.*

1. Ergo in quouis situ Sphæræ, cuius Horizon ab Æquinoctiali diuersus est, arcus diei arcui noctis æqualis est, dum Sol describit Æquatorem.

2. Ergo dum Sol describit Æquatorem in quauis Terræ plaga est Æquinoctium.

8. *Omnis circulus maximus in Sphæra, transiens per polos cuiusvis circuli siue maioris, siue minoris, eum bisariam secat, & ad angulos rectos. Theodosius Sphæ. element. lib. 1. Prop. 15.*

1. Ergo in Sphæra recta parallelos omnes, quos ducit Sol, in partes dividit æquales.

4. 2. Ergo in Sphæra recta perpetuum est Æquinoctium.

6. *Omnis circulus maximus, secans circulos minores, non tamen transiens per eorum polos, secat illos in partes inæquales: ita tamen vt circulorum æquidistantium & æqualium, alterna segmenta sint æqualia. Theodos. lib. 2. Propos. 19.*

2. Ergo in situ Sphæræ obliquo (rectum enim & parallelum excludo) arcus dierum & noctiū, in quos paralleli Solis ab Horizōre obliquo diuidūtur, omnes, excepto Æquinoctiali, sunt inæquales, sed ita vt arcus alteri æqualium sint æquales.

2. Ergo in situ Sphæræ obliquo dies perpetuò noctibus impares sunt & inæquales, Sole extra Æquinoctialem existente: ita tamen vt noctes Vernales & Æstiuales, æquales sint diebus Autumnalibus & Brumalibus, ab Æquinoctio æquidistantibus.

7. Omni

THESES SPHÆRICÆ.

7 *Omnis triangulus sphaericus, quam rectilineus, maior angulus maiori lateri subtenditur, et minor minori.*

1 Ergo quamuis in sphaera recta quartæ Zodiaci, & Aequatoris, punctis cardinalibus terminata, aequali tempore corioriantur, semper tamen maior pars Zodiaci oritur quam Aequatoris ab Ariete ad Cancrum, & a Libra ad Capricornum, minor verò a Cancro ad Libram, & a Capricorno ad Arietem.

2. Sequitur etiam quod in Sphaera obliqua semper maior pars Zodiaci oritur, quam Aequatoris, ab Ariete ad Libram, minor verò a Libra ad Arietem, quavis totus (vt loquuntur Astronomi) medietates simul & equali tempore oriantur.

8. *Orbis Solis simpliciter Eccentrici, à quo proprio motu regulariter deferuntur circa centrum à centro mundi diuersum, Apogaeum, hoc est, pars quæ longissime abest à Terra, hoc tempore, vt obseruant Astronomi, est in Cancro, Perigaeum, hoc est, pars centro Terra vicinior est in Capricorno.*

1. Quare necesse est Sol maiorem sub septentrionalibus signis quam australibus Eccentrici sui partem describat, & boreali Zodiaci semicirculo maior pars Eccentrici respondeat, quam australi.

2. Quo fit vt diutius Sol in semicirculo boreali quam australi emetiendo commoretur: atque adeo 187. intercedât dies inter Aequinoctium Vernum quod in 11. Mart. & Aequinoctium Autumnale, quod in 14. Septembris incidit cum inter 14. Septemb. & 11. Mart. dies duntaxat 178. intercedant.

9. *Vmbra Terra sphaeram Luna transiens, in orbe Veneris deficit, neque eum superat.*

Quamobrem fieri non potest vt inerrantium stellarum vlla hoc modo quo Luna deficiat, aut etiam errantium Sole superiores, Mars, Iupiter, Saturnus.

10. *Corpus opacum à luminoso illustratum, umbram proiecit in partem corpori luminoso tenebrososum collustranti oppositam.*

1. Cum igitur, neque Mercurius, neque Venus, tantum à Sole possint discedere, vt in parte Zodiaci illi aduersa opponi possint, in sphaera terræ cadere, & priuari suo lumine nequeunt.

2. Neque igitur Luna alias quam in plenilunio eclipsi patitur.

11. *Sicut centrum Solis à superficie Ecliptica octaua sphaera nunquam recedit ita oportet umbram Terra directè versus Eclipticam ire, & in Pyramidem acutam, ad Ecliptica partem, qua centro Solis ex diametro opponitur, desinere.*

Itaque

THESES SPHER. & ETHIC.

1. Itaque ne in plenilunio quidem Luna in vrbam Terræ ſemper incidit, aut obſcuratur: ſed tum tantum quando vel ſub Ecliptica directè fuerit poſita, vel tam prope eam, vt non declinet ab ea, extra latitudinem termini obſcurationis.
2. Vnde dum Luna obſcuratur neceſſe eſt eam in alterutra interfectionum Deférentis & Æquantis, quæ vulgo Caput & Cauda Draconis nuncupatur, conſtitutam eſſe, aut ſaltè non longè ab ijs diſtare.
1. Cum Terra ſit corpus opacum minus Sole à quo illuſtratur, neceſſe eſt vrbam Terræ ſemper quò longius extenditur, eo magis in anguſtum coarctari, & contrahi, tandemque in acumen inſtar Pyramidis deſinere.
1. Ergo Luna, quæ ab vmbra Terræ, tam longè etiam extenſa, & producta, tota aliquando tegitur, multis partibus minor eſt Terra; vt non immeritò Aſtronomi eam tricies nouies a Tetra ſuperari credant.
2. Non poteſt igitur vmbra Lunæ in eclipſi Solis Terram vniuerſam, imò ne eius tricèſimam nonam portionem tegere.
3. Ideoque per naturam dari nequit vniuerſalis, hoc eſt, quæ vniuerſam Terram obumbret Solis eclipſis,

THESES ETHICÆ.

Αἰθράτινον ἀγαθὸν ἐστὶ ψυχῆς ἐνέργεια καὶ ἀριτεῖα ἀείδω ἐν ᾧ τολιῶ. I. Ethi. Nic.

7. Α'ριτὰ ἔξῃς προαίρεσιν καὶ προαίρεσις ἔριξεν σωλυτικὰ· διὰ τὰ ταῦτα τοι τὸ λόγον ἀλλοθὶ
ἐνταὶ καὶ τὴν ἔριξιν οὐδὲν ὑπερὶ ἢ προαίρεσις σπεδία &c. 6. Eth. cap 2.

1. *A*ristoteles primū quasi fontē felicitatis, virtutis deliberationis bonae, & electionis, cōstituit rationē humanā per se purā, integrā & incorruptā. Nos itaque, quibus ex agnita veritate revelatum est hominem bene intelligendi, volendi, deliberandi, eligendi, & agendi facultate a lapsu primæuo penitus destitutum esse, ab Arist. sentētia de felicitatis, virtutum, ac bonarum actionum fundamento recedere cogimur.
2. *N*ona bona actio ex præscripto moralis Philos. producat, non sufficit cognitio vniuersalis propositionis ex doctrina Ethica accepta, sed etiā particularis cognitio adiungatur necesse est, quæ singuli sibi suisque actionibus quod in genere cognitum est applicent: idæoque Arist. particularem hanc cognitionē *κρίσις τῶν ἐπαφῶν* appellauit 7. Eth. Nich. cap. 3.
1. Hinc est quod qui propositionem particularem aut ignorarit, aut durāte perturbatione aliā ei⁹ loco assumēs eā nō per penderit, sciens vniuersalē, turpiter contra scientiam agat.
2. Non est igitur mirandū quod multi reperiantur Philosophi etiam in morali Philosophia optimē instituti, qui in vitia præcipitantiūs aliquando feruntur.

